

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 6, Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Ponedeljska izdaja „Jutra“ izhaja vsak ponedeljek zjutraj. — Naroča se posebej in velja po pošti prejemana Din 4.— po raznašalcih dostavljena Din 5.— mesečno. Maribor, Grajski trg št. 7. Telefon št. 2440. Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 66. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu

JUTRO

Ponedeljska izdaja

„Življenje in svet“

KATALONIJA ZA SEPARATNI MIR?

Po londonskih vesteh vodi predsednik Katalonije Companys 7 zastupniki generala Franca pogajanja za sklenitev premirja v Kataloniji

London, 21. novembra. d. Tukajšnji listi objavljajo senzacionalna poročila o separatnih mirovnih pogajanjih med Katalonijo in generalom Francom. Ta poročila potrjujejo tudi v londonskih diplomatskih krogih in naglašajo, da so ta pogajanja, ki so se pripravljala že dalje časa, zavzela že popolnoma konkretne oblike. Pogajanja vodi predsednik katalonske vlade Companys v Bruslju s tamošnjimi zastopniki generala Franca.

Po informacijah diplomatskega dopisnika »Evening News« je sedanjí zastoj v bojih na španskih frontah v neposredni zvezi s temi mirovnimi pogajanjí, ki utegnejo imeti dalekosežne posledice za nadaljno usodo Španije. Zmernejši elementi republikanske fronte se prav tako zavzemajo za sklenitev premirja in trdi se celo, da so njihovi zastupniki imeli sestanke z odposlanci generala Franca, na katerih so razpravljali o pogojih za premirje. Do tega jih je napotila predvsem akcija Companysa, ki je proti volji valencijske vlade odpotoval v Bruselj in tam pričel pogajanja za separatni lir med Katalonijo in generalom Francom.

Če se te napovedi uresničijo in pride do sklenitve separatnega miru med Katalonijo in generalom Francom, potem je usoda valencijske vojne zapetena. S tem tudi že resno računajo v angleških merodajnih krogih in to je baš dalo povod, da je angleška vlada navezala stike z generalom Francom. Precejšnje presenečenje pa vzbuja v londonskih diplomatskih krogih dejstvo, da general Franco kljub doseženemu sporazumu dosedaj še ni imenoval svojih zastopnikov v Angliji. Prvotno se je zadrževalo, da bo glavni poverjenik generala Franca v Londonu vojvoda Alba. Znano pa je, da je vojvoda Alba sicer pristaša generala Franca, da pa ni pristaša fašističnega režima, zaradi česar so iz fašističnih krogov ugovarjali njegovemu imenovanju za Francovega poslanika v Angliji, ker smatrajo to mesto za najvažnejše.

Kdo se skriva za desničarsko zaroto v Franciji

Najdelikatnejše vprašanje, ki ga mora razčistiti preiskava — Kompromitirani desničarski voditelji

Pariz, 21. novembra. a. Zanimanje francoske javnosti je še vedno osredotočeno na preiskavo v zvezi z razkritjem široko razpredene zarote, ki je baje stremela po uvedbi fašizma v Franciji. Včerajšnje izjave ministrskega predsednika Chautempsa in poslanski zbornik, ki je podčrtal resnost te zarote, so napravile v vsej javnosti globok vtis. Toda zaupanje do republike, do sedanjega režima in do francoske armade je mnogo preveliko, da bi vso stvar jemali preveč tragično. Tudi če so še kaka skrita skladišča orožja in municije, nihče več resno ne misli na to, da bi morebitni poizkus državnega udara uspel. Policija je vsekakor izvršila veliko delo. Razkrila je zaroto in pojasnila tudi bombne atentate, ki so se vrstili zadnje mesece. Danes ni več nobenega dvoma, da so vsi ti atentati deli teh zarotnikov. Glavno zanimanje javnosti je sedaj usmerjeno na voditelje te zarote. Z največjo napetostjo pričakuje vsa javnost uradnega poročila, ki bo izdano po končani preiskavi. Sedaj je znano le toliko, da se je dvema glavnima voditeljima zarotnikov posrečilo pobegniti preko meje. Za obmejne straže in letališča je proglašen splošen alarm. Mnogo se razpravlja tudi o tem, kakšno vlogo je igral pri tej zaroti vpliv od zunaj. Za nakup tolikih množin orožja in municije ter za graditev utrjenih postojank so bila vsekakor potrebna ogromna denarna sredstva. Malo je verjetno, da bi zarotniki sami žrtvovali take vsote. Vsekakor je to najdelikatnejše vprašanje, ki ga mora razčistiti preiskava.

Pariz, 21. novembra. o. Kakor se dozrva, je policiji uspelo aretirati 8 članov glavnega direktorija zarote, ki je vodil vso akcijo. Štirih članov še niso mogli izslediti. Za dva sumijo, da sta že pobegnila preko meje. Jedro zarotnikov je tvorila razpuščena organizacija ognjenih križev, vedno bolj pa se utrjuje sum, da so bili v zaroto zapleteni tudi bivši ministrski predsednik Tardieu, bivši zunanji minister Laval in znani voditelj ognjenih križarjev polkovnik De la Rocque. Ugotovljeno je tudi, da so zaroto s težkimi milijoni podprli domači in tuji finančniki, med njimi zlasti Rothschild in Ford.

Berlin ostane nepopustljiv

Oficiozni komentar o Halifaxovih razgovorih z nemškimi državniki

Berlin, 21. novembra. br. Kot edini nemški list posveča danes »Völkischer Beobachter« na uvojnem mestu kratek komentar razgovorom lorda Halifaxa in Hitlerja. List naglašja, da sta v teku več ur trajajočega razgovora razpravljala o vseh peševih vprašanjih mednarodne politike. Za njega politika narodno socialistične Nemčije je jasna in predstavlja ravno črto, s katere ne bo Nemčija krenila nkdar in pod notenim pogojem. Vse to je bilo jasno že v naprej in lord Halifax v tem pogledu ni mogel izvedeti nič novega. Kljub temu pa je obisk lorda Halifaxa v Nemčiji daleč od tega, da bi bil rodil kako razočranje, prav ta o pa bi bil popolnoma napačno, če bi se na ta obisk in na te razgovore vezala kakšna posebna pričakovanja. Možno je, da se bodo ti razgovori še nadaljevali, toda danes še ni

mogoče govoriti, da bi prišlo v doglednem času do kakšnih konkretnih pogajanj. Merodajni berlinski krogi izjavljajo, da se mora stvarni rezultat Halifaxovega obiska v Nemčiji smatrati to, da je nemški zunanji minister Neurath pristal na povabilo v London in da se bodo o priliki njegovega obiska tam pričela gospodarska pogajanja, ki bi se morala pričeti med Anglijo in Nemčijo že junija in so bila odgojena za nedoločen čas.

Ostali nemški listi v glavnem opozarjajo na ugotovitve raznih tujih zlisti: Francoskih listov in obsejajo razne kombinacije, ki so se pojavile v zvezi s tem obiskom. Pri tem opozarjajo, da se francoski tisk samega sebe vara z nekimi iluzijami in da se moti, ko skuša dati potovanja lorda Halifaxa v Berlin neke pretirane razglase.

Dr. Ivan Juriša †

Zagreb, 21. novembra. o. Danes dopoldne ob 11. je preminil zagrebški poslanec dr. Ivan Juriša, notar v Zagrebu. Star je bil šele 53 let. Imel je raka na jetrih. Že v zgodnji mladosti kot mlad student je bil v vrstah nacionalne omladine, in je igral vidno vlogo v nacionalnem pokretu na Hrvaškem. Ko je bil zaradi zausnice, ki jo je dal podbanu Crnkoviću obojen na 6 mesecev zapora, je kazen odsedel skupno z obsojenci iz veleizdajniškega procesa. Nato je odšel v Prago, kjer je končal studije in postal voditelj hrvaške in srbske omladine. Ko se je vrnil v domovino, je bil v prvih vrstah hrvaško-srbske koalicije ter je sodeloval v najtežjih narodnih borbah. Po osvoboitju je ostal zvest svojim nacionalnim idealom in je bil kot predstavnik JNS izvoljen v Zagrebu za narodnega poslanca Nad 20 let je bil tudi član zagrebškega občinskega sveta. Zapusča sina jurista, žena pa mu je umrla pred enim letom. Pogreb bo v torek dopoldne.

Banovinska konferenca JNS v Banjaluki

Banjaluka, 21. novembra. p. V prostorih kina Luxor je bila danes banovinska konferenca JNS za vrbasko banovino. Konferenci so prisostvovali predsednik stranke g. Peter Živković, podpredsednik senator Banjanin, bivši ministrski predsednik Boško Jevtić, senatorji Glušac, Ljubibratić, Dragović, Kovačević, Dunić in dr. Uroš Krulj ter narodni poslanci dr. Vukanović, Mulalić, Urošević, Jovanović, Miljutinović in dr. Prolić. Poleg velikega števila delegatov iz vse banovine je bilo prisostvovalo tudi več sto pristašev stranke iz Banjaluke in bližnje okolice. Dosele goste je pozdravil predsednik banovinskega odbora Joka Koljević, nakar so govorili o političnem položaju gg. Peter Živković, Jovo Banjanin, Vasa Glušac in drugi.

Luteranska cerkev za Hitlerja

Berlin, 21. novembra. AA. Iz Speyerja poročajo, da je pokrajinska uprava evangeljsko-luteranske cerkve za bavarsko in porenjsko pokrajino glede na zadnje objave konference v Oxfordu objavila resolucijo, v kateri pravi, da je treba obzaložiti, da so bili udeleženci te konference preveč netočno obveščeni o priklakah. Resolucija pravi, da konferenca v Oxfordu predvsem ni upoštevala nespornega dejstva, da je bil v Nemčiji z zmago narodnega socializma postavljen jezd proti boljševizmu, najhujšemu nasprotniku cerkve in vere. Oxfordska poslanica, pravi nadalje omenjena resolucija, ne vsebuje niti besede o tem, da je narodni socializem odstranil vse nevarnosti, ki so grozile duši in telesu boljševizma. Kar se tiče čisto cerkvenih vprašanj, oporeka resolucija oxfordski konferenci pravico, da bi se vmešavala v notranje zadeve evangeljsko-luteranske cerkve same.

Poplave v Indiji

Beyruth, 21. novembra. AA. Veliki nalivi okrog Kalamuna so večeraj povzročili, da je na več cestah docela zastal promet. Nekaj vasi je v nevarnosti. Izdani so bili ukrepi za rešitev ogroženega prebivalstva.

Ali je Haile Selasi še abesinski vladar?

O tem bo moralo te dni odločiti angleško vrhovno sodišče

London, 21. novembra. a. Londonsko vrhovno sodišče bo moralo te dni razsoditi v sporu, ki posega deloma tudi v dnevno politiko. Izraziti se bo moralo o vprašanju, ali se Haile Selasi pravno še lahko smatra za abesinskega cesarja. To razsodbo bo moralo odločiti v sporu, ki je nastal med Hailem Selasijem in ameriškim bančnikom Leom Chertockom. Chertock je zahteval od Haile Selasija, naj mu vrne vsoto 25.000 funtov sterlingov, ki mu jih je nakazal pred dvema leti na račun komisije in predujma po pogodbi med tedanjim abesinsko vlado in Chertockovo skupino za eksploatacijo abesinskih petrolejskih vrelcev. Angleška javnost pričakuje razsodbo angleškega vrhovnega sodišča s povsem umiljivim zanimanjem. »Sunday Dispatch«, ki razpravlja o tej stvari, opozarja, da je Chertock leta 1935

Madžarska in Nemčija

Madžare vlečejo v Rim predvsem njihove revizijske težnje

Berlin, 21. novembra. br. Madžarski ministrski predsednik Darany in zunanji in zunanji minister Kanya sta prispela danes s svojim spremstvom v Berlin. Na postaji, ki je bila okrašena z nemškimi in madžarskimi zastavami, so oba gosta sprejeli državni podtajnik Maixner v spremstvu uradnikov zunanjega ministrstva. Državni podtajnik ju je pozdravil v imenu kancelarja Hitlerja in zunanjega ministra Neuratha. K sprejemu so prišli poleg drugih tudi italijanski poslanik v Berlinu Attolico, avstrijski poslanik Tauschitz, notranji minister Frick in oboje madžarskega poslanstva. Na peronu je častna četa izkazala gostom vojaške časti. Gostje so se odpeljali v hotel »Adlon«, kjer je bilo rezerviranih več sob. Popoldne je ministrski predsednik Darany šel v spremstvu šefa protokola nemškega zunanjega ministrstva Bülowa-Schwanteja in nemškega poslanika v Budimpešti Hermansdorfa, pred spomenikom v vojni padlih nemških vojakov, pred katerega je položil venec.

Nemški in madžarski tisk objavljata obširne članke o pomenu nemško-madžarskega prijateljstva, zlasti glede na razvoj političnega položaja v Podunavju. Listi soglasno izražajo mnenje, da sta obe državi povezani med seboj po skupni usodi. Nemčija kakor Madžarska sta dolgo leta trpeli na posledice diktata, ki so jima ga vsilili prevzeti zmagovalci. Danes sta obe državi povezani tudi po skupni odločnosti, da čuvata idejo miru v tem delu Evrope. Madžarski tisk še posebej poudarja, da je madžarska zunanja politika krenila na pravo pot, ko se je tesneje naslonila na os Rim-Berlin. S tem se mora danes v Podunavju reeno računati. Madžarsko je napotilo na to stran predvsem dejstvo, da je bila Nemčija prva, ki se je energično zoperstavila boljševiški propagandi, ki vedno bolj prodira tudi v srednji in južni Evropi. Mala Madžarska ve najbolj ceniti, kolikšno zgodovinsko uslugu je s tem napravila Nemčija vsemu kulturnemu svetu.

Sleparije na škodo tovarne v Mostah

Zagrešil jih je brezposelni trgovski zastopnik Turner

Ljubljana, 20. novembra. P. Ta ima te dni opravka s širokopozestno goljufijo, ki jo je izvršil 31-letni brezposelni trgovski zastopnik Jože Turner iz Ljubljane na škodo znane Mergenthalerjeve tvornice usn a v Mostah. Kakor je pokazal že prvi dan zasliševanja na policiji, ne gre za osamljen primer, temveč je sleparija na škodo Mergenthalerjeve tvornice samo člen v verigi podobnih potegavščin, ki jih je Turner napletel v družbi z nekim tovarišem, ki ga agente kriminalnega oddelka še iščejo. Vsa zgodba nazorno kaže, koliko prostora je v našem poslovnem življenju še zmerom za razne pustolovce, prevarante in tatove, ker ljudi po navadi niti najbolj brdike izkušnje ne izučijo. Kakor drugi manjši zlikovci je tudi Turner delal s starih trikom naročila po telefonu, ki je v zadnjih letih že mnogim trgovcem in dobaviteljem prinesel nesrečo.

Pred dnevi je v pisarni Mergenthalerjeve tvornice zapel telefon. Človek, ki je klical, se je predstavil za uglednega trgovca z usnjem iz mesta in naročil trdki, naj nemudoma dostavi bale najboljše usnje za podplate v skupni teži 380 kg, vrednega okrog 23.000 din. Dogovoril se je s tovarno, da pošlje voznika sam, račun pa naj tovarna prihodnje dni dostavi v trgovino. Malo kasneje je mlad, spodobno oblečen človek poiskal nek e v mestu voznika in mu naročil, naj gre k Mergenthalerju, naloži blago in ga zapelje v trgovino, na katere

naslov se je glasilo naročilo. V tovarni je bilo že vse pripravljeno, delavci so bale naložili na voz in mož, ki sam ni imel niti pojma, da služi sleparjem, se je s tovorom vrnil proti mestu. Na cesti pa ga je prestregel isti mladi človek, ki ga je bil najel, in mu sporčilo, naj na željo njegovega šefa zapelje blago na dvorišče Perdanove hiše na vogalu Krekovega trga, kjer ga bodo morali za nekaj časa spraviti v skladišče.

Turner, ki je vodil vso zadevo, in njegov tovariš, neki trgovski pomočnik brez posla, sta potem v naglici našla kupce za prislepajeno usnje. Šla sta okrog nekaterih manjših trgovcev in jim natvezila, da sta od neke usnjarne na deželi prevzela večjo količino najboljše blaga po smešno nizki ceni. Medtem ko stane kilogram takšnega usnja v prodaji na debele 60 din, sta ga onadva nudila za 45. Tako ugodna ponudba je kajpak primamila kupce in v kratkem je bila zaloga skoraj razprodana. Turner in njegov tovariš sta najela več delavcev, ki so na ročnih vozičkih blago razvozili trgovcem, fanta pa sta kasirala denar. Z izkupičkom sta se čvrsto postavila na noge, oblekla sta se od vrha do tal in sta preživela nekaj lepih, brezskrbnih dni. Usoda pa je medtem dalje pletla svoje niti. Predvčerajšnjim je hčerka tovarnarja Mergenthalerja vstopila v trgovino, katere ime sta sleparja zlorabila, in predložila račun za blizu 23.000 din. V trgovini kajpak niso imeli pojma o naročilu in tudi niso bili pripravljeni poravnati račun.

Iz tovarne so alarmirali policijo, ki je namah začela zasledovati sleparje. Delavci, ki so bili usnje naložili na voz, so pomagali iskati voznika, a izpočetka je bilo vse prizadevanje zaman. Nazadnje so našli moža, poleg njega so prišli še skladiščnika in delavce, ki so po mestu razvažali blago, in tako je policija prišla na preči do odjemalcev in do kosov, ki so jih bili prevzeli. Še preden so aretirali Turnerja, je bila tako tovarni skoraj v celoti povrnjena škoda. Nekateri izmed trgovcev so Turnerja poznali, ker so že v prejšnjih časih trgovali z njim. Dopoldne so ga aretirali v neki gostilni. Na policiji je dejanje brez oklevanja priznal, izdal tovariša in navedel med drugim, da je nedavno napravil že dve podobni prevari a oškodovanci doslej najbrž še sami ne vedo, kako so nasledili. Turner, ki na zunaj napravl a vtis poslušnega, solidnega človeka, je sin znanega trgovca, ki je imel svoj čas v Ljubljani veliko trgovino z usnjem. Sin je napravil nekaj razredov gimnazije, nato pa se je sam začel ukvarjati s trgovskimi posli v očetovi stroki. A ker mu je poštena kupčija prepočasna, se je lotil sleparstva. Zaradi podobnih reči je doslej že šestkrat sedel za zapore.

Mussolinijev kolonialni program

Kolonije v Afriki morajo postati sredstvo za gospodarsko in vojaško okrepitev Italije

Rim, 21. novembra. Mussolini je ponovno prevzel vodstvo ministrstva kolonij, da bi na ta način prišlo vse upravno, vojaško in politično življenje v Libiji in Etiopiji pod neposredno nadzorstvo predsednika italijanske vlade. Dejansko je to nadzorstvo obstajalo že prej, toda sedaj je jasno, da je hotel Mussolini s tem neposrednim nadzorstvom nad posrtvi italijanskega cesarja dočezati svoje največje zanimanje zanje. Osvojitev Etiopije je zgodovinsko stvarno Mussolinijevo delo in on želi na poseben način voditi življenje v tej deželi. Ministrski predsednik se ne bo pri tem ustrašil nikakih ovir.

»Voce d' Italia« objavlja v s tem članek, ki ga je napisal glavni urednik »Giornale d' Italia« Virginio Gayda. V njem pravi, da je Mussolini prevzel resor ministrstva za kolonije, da bi se pospešila izvedba italijanskega kolonialnega programa. Gayda nato tolmachi ta program in poudarja, da je zasnovan na sledečih osnovnih načelih. Kolonije morajo ojačiti novi narodni imperij v vojaškem in kme-

tijskem pogledu. Narodni imperij se bo ustvaril s čim večjim izseljevanjem Italijanov v afriške kolonije, kjer se bodo morali z vsestranskim delom ustvariti čim boljše pogoje za njihovo naseljevanje. Italijanska kolonialna politika po tem taktiki nima nič skupnega s podobnimi podjetji, ki so vsa v interesu velikih kapitalistov, temveč predstavlja veliko kolektivno narodno podjetje. Razvoj kmetijstva in industrije v italijanskih kolonijah bo znatno povečal občo proizvodnjo imperija, tako po količini, kakor po posameznih vrstah pridelkov in izdelkov. V tem sodobnem kolonialnem delu je treba iskati največ jarnstva za dosego višje stopnje gospodarske avtarkije. V nadaljnjem članku razpravlja Gayda o vlogi, ki jo bodo igrala italijanske kolonije v Afriki, glede na ojačanje obrambe celokupnega imperija v Sredozemskem in Rdečem morju. Na obeh morjih se bo moralo ustvariti dejansko ravnotežje med Italijo in drugimi kolonialnimi silami.

Kitajci ne mislijo na kapitulacijo

Vsa Kitajska je čvrsto odločena se do skrajnosti upreti japonskemu navalu

London, 21. novembra. d. Reuter poroča, da se izpraznitev kitajske prestolnice Nankinga vrši po točno določenem načrtu in če bodo Japonci zavzeli mesto, ne bodo našli v njem ničesar kar bi bilo zanje količikaj vredno. Vsi uradi so se že preselili včasno prestolnico v notranjosti države. Zaradi deževja japonski letalci evakuacije mesta niso mogli ovirati. Diplomatski zastopniki za enkrat mesta še niso zapustili in bodo ostali tam vse tako dolgo, dokler ne zapusti Nankinga kitajski zuna-

nji minister. Japonci širijo vesti, da vlada v Nankingu med prebivalstvom popolna zmeda in lahko pride popolnoma nenadoma do zloma kitajskega odpora. Te vesti pa predstavljajo le pobožno željo Japoncev in so daleč od resničnega položaja. Sodeč po razpoloženju, ki se manifestira na vsakem koraku, je vsa Kitajska čvrsto odločena nadaljevati vojno in gorje onemu, ki bi danes predlagal, naj kapitulira pred Japonci.

Belgija še vedno brez vlade

Tudi Janson vrnil mandata

Bruselj, 21. novembra. AA. Kralj je sprejel v avdienco ministra Jansona. Takoj po tej avdienci je Janson novinarjem obrazložil razloge, zaradi katerih je vrnil mandata za sestavo nove vlade. Dejal je, da je ponudil pravosodno ministrstvo dr. Jaspru, toda socialisti so se izjavili proti takim kombinacijam. Menili so, da Jaspar spričo stališča, ki ga je zavzel nasproti van Zeelandovemu kabinetu, sedaj ne sme dobiti nikakega mesta v vladi, ki

naj bi nadaljevala in izvajala program svoje prednice. Janson je izjavil, da take rezerve ne smatra za dovolj utemljene. Po njegovem mnenju je treba računati z ustavnimi pravicami krojne, da po svojem preudarku izbere nove ministre. Janson je zaradi tega vrnil mandata.

Beračica—milijonarka

Varšava, 21. novembra. Policija je aretirala neko beračico po imenu Sadarska. Pri zasliševanju je priznala, da ima vložne in knjižice raznih bank z vlogami, ki znašajo preko milijon zlotov, poleg tega pa še veliko posestvo. Njena hči študira na Sorbonni v Parizu.

Ljubljanska nedelja

Čez drn in strn

Zagonetka

Zdravniki sumijo, da je bila Lorbekova zastrupljena. Kako in po kom, pa bo ugotovila policija. Preiskava je otežena zaradi dejstva, da se Lorbekova ni nikoli sestajala z možiki, o čemer ni imela svojega fanta. (Slovenski dom, 15. XI.)

Človek bi menil, da so kriminalisti na koncu koncev samo v službi morale. Včasih pa na lepem pride na dan, da je stvar v bistvu drugačna. Umre ti ženska na skrivnosten način in policija je običajno pred ne-rešljivo uganjo samo zato, ker se je rajnica za življenje preveč držala morale.

Obsedeno letalo

Kabine bi bile urejene kakor sobe s posteljami, oddelek I. razreda bi pa imel še posebno kuhinjo. Potniki II. in III. razreda bi imeli svoje prostore v trupu letala. Konstrukcija meri, da bi bilo treba za vsak pol ton polne posadke snovi za polno obsedeno letalo s posadko vred. Polno obsedeno letalo bi tehtalo 120 ton. (Slovenski narod, 16. XI.)

Izgubljeni sin

Izgubil se je moj sin. Odsel je zdoma, ko sem bila v Litudi na sodišču. Tisti dan se nisem mogla vrniti, ker sem morala naslednji dan še k zdravniku, nato pa v bolnišnico. Nekega dne avgusta je potem sin izginil z doma. (Jutro, 18. XI.)

Cigani, orožniki in moč

Cigani so menda slavili nekakšno svatovščino in so bili seveda že ob 2. popoldne popolnoma pijani. Najhuje pa je bilo dejstvo, da niso bili pijani le moški, ampak tudi vse ženske in vsi otroci do najmlajšega. Orožnika sta uvidela, da proti pijanemu besu z zakonitimi urešitvi ne bosta ničesar opravila, ter sta se unaknila toliko, da sta mogla poslati po moč na orožniško postajo v Mengeš. (Slovenski dom, 19. XI.)

Dvoje duhovitijskih podrobnosti je skritih v tej priručni neboljani stilizaciji: 1. da lahko človek na menško orožniško postajo pošlje po moč, in 2. da ta moč ni prav v skladu z zakonitimi sredstvi.

Kaj so ženske vse iznašle

12. stoletje: Sv. Hildegarda je formulirala teorijo o letnih časih in o plimovanju.

1800: Angležinja Bachel je prva povedala, kako se spet pravilno uravnajo vstran štrleča ušesa.

1908: Belgijska princezinja Stefanija je izumila neke vrste plinsko peč, ki je najbolj prikladna za to, da razne omake ne omrznejo.

Od leta 1924 do 1934... Američanka Hodgson je prva napravila kakeko za peči... Ga. Biguetova je iznašla nezgorjeni obleko in neke vrste granato, ki velja kot najuspešnejši »klic na pomoč«. Ta granata se v zraku sveti in kadil...

Podatkov, kaj so ženske vse iznašle v zadnjih treh letih, omenjeni francoski ženski časopis še ne navaja, ker niso še sestavljeni. Poudarja pa, da se v teh zadnjih letih ženska iznajdljivost nikakor ni zmanjšala, to že zato ne, ker so se ženske v zadnjih letih lotile še tistih poklicev, kakor nikoli prej. (Slovenski dom, 20. XI.)

—kra—

Nedelja v Mariboru

Maribor, 21. novembra
Lepa jesenska nedelja. Udobnost ljubeli Mariborčani so dali prednost okoliškim izletom, vneti dilcarji pa so šli iskati snega na pohorske obronke, zlasti k Senjorjevemu domu, pa tudi na ples. Maribor pa je že povsem v znamenju nove kulturne sezone. Danes se je namreč pričel

Umetnostni teden v Mariboru s slovesno otvoritvijo VI. razstave kluba »Brazde«.

K današnji otvoritvi je prislo v kazalno dvorano, kjer so razstavljena dela mariborskih likovnih umetnikov, toliko kulturnega občinstva, kakor ga še ni bilo ob tovrstnih umetniških prireditvah. Otrovitveno slovesnost pa so počastili tudi številni mariborski odličniki in predstavniki uradov, ustanov in kulturnih organizacij z mestnim poveljnikom generalom C. Stanovljivcem in mestnim županom dr. Juvanom na čelu. Velika kazalska dvorana je bila polna občudovalcev lepih slik in kipov. Otvoritvene in pozdravne besede je spregovoril predsednik Umetniškega kluba dr. Ivo Šori. V okviru svojih idejnih izjav je naglašal, da ne smemo pri presoji razstavljenih del uveljavljati previsokih meril, četudi kaže VI. razstava Brazde znaten vzpon kvikšu. Nič ne bo samohvale, če se ponudimo pri ugotovitvi objektivnih opazovalcev, po katerih sodbi bi kulturno snovanje, s katerim se lahko ponasamo Slovenci, odgovarjalo narodu s 15 do 20 milijoni pripadnikov. Tudi umetnost potrebuje napoja in ne samo rose. Pa so umetniki hvaljevali tudi za roso, ki je porosila iz banovinske in pa mariborske meste blagajne v obliki primerne podpore. Tudi umetnost ne more živeti in uspevati brez denarja. Zato gre podpornikom umetnosti tem priručnejša zahvala. Ob zaključku so s svečanega otvoritvenega zbora poslali vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Petru II., pozdravno brzojavko pa kr. namestništvu.

Razstava slik predstavlja močan napred mariborskih likovnih umetnikov, ki se jim je pridružil nov član Franc Golob s 4 lesorezi. Karel Jirak razstavlja 11 olj, Ivan Kos 6 akvarelov in 4 olja, Albert Širk, pri katerem prevladujejo južnoslovenski in pomorski motivi, 8 olj in 2 akvarela, Zoran Mušič 7 olj, Vladimir Stivoček pa 6 plaket in 3 kipe iz mavca. Razstava nudi širok vpogled v razvoj in snovanje naših likovnih umetnikov, med katerimi so nekateri že povsem doletno izgrajeni od zrela in visoko kvalitetnega umetniškega ustvarjanja. Razstava, ki jo je v teku današnjega dne posetilo lepo in častno število Mariborčanov, ostane odprta preko Umetnostnega tedna do 9. decembra t. l.

Mladina poje in svira

V veliki unionski dvorani je bila danes tradic. mladinska prireditev pod pokroviteljstvom Pomladka Rdečega kriza in v okviru prireditve Podpornega društva za revne učence v Mariboru. Slikoviti spored je obsegal deklaracijske, mladinske orkestrske, rajalne, pevске, godbeno solistične in harmonikarske točke. Nastopajoči so bili deležni toplega priznanja za uspešno podajanje in globoki smisel ter uživetje, s katerim so nastopali ter se lepo in dostojno uveljavili z marljivo pripravljeno-

vahnega zanimanja občinstva in je tako bilo tudi danes.

Veliko zborovanje zavarovalnega uradništva

V dvorani Delavske zbornice je bilo dopoldne veliko zborovanje zavarovalnega uradništva, ki ga je sklicala Zveza bančnih in zavarovalnih uradnikov, da manifestira za izboljšanje socialnega položaja v tej važni gospodarski panogi. Zborovanje je prisostvovalo okrog 350 ljudi, a prislo so tudi zastopniki zavarovalnih nameštencev iz Zagreba in Maribora. Poročali so predsednik Zveze bančnih uradnikov Vrančič, ki je hkratu vodil zborovanje, predsednik Zveze društev privatnih nameštencev Zemljič, zastopnik Delavske zbornice Tavčar, Perlinšek in predsednik Jugoslovanske strokovne zveze, pomočniškega zbora ter zagrebških in mariborskih zavarovalnih uradnikov. Govorniki so ob številnem stvarnem gradivu orisali krivice in nedostatke, ki jih trpe zavarovalni nameštenci zavoljo neršenih socialnih in delovnih vprašanj. Na koncu so zborovalci na predlog predsednika Vrančiča soglasno sprejeli resolucijo, ki zahteva v zavarovalni stroki uvedbo kolektivnih pogodb, zvišanje plač, ureditev pragmatik in voščje izboljšanje socialnega položaja, da ne bodo zavarovalni uradniki več prepuščeni le naklonjenosti posameznih šefov.

Na univerzi in v Mahrovi hiši je domala izbruhnil požar

Nedelja je v Ljubljani potekala popolnoma mirno, vendar pa so naši mestni reševalci morali dvakrat nastopiti, da so preprečili nesrečo. Grozila sta izbruhnila dva požara, ki bi bila lahko imela katastrofalne posledice.

Ob 11. dopoldne so bili reševalci poklicani na pomoč na univerzo. Obviseli so bili, da je začel v pedagoškem seminarju v drugem nadstropju tleti pod. Motorne gasilke niso povedli s seboj, pač pa trenski voz. Naglo in odločno so nestopili gasilci z orodjem, začeli so razkopavati tla in so kmalu popolnoma zadušili požar. Kakor se je dognalo, so na univerzi večerjali čistili dimnike. Po zažganju saj je menda ostalo preveč ognja v peči. V ostalem pa je težko določno povedati vzrok, zakaj so začela tleti tla, ali je tlenje povzročila centralna kurjava, ki je nameščena v tej sobi, ali pa je tlenje prišlo iz velike kleti v sosedni sobi. Vsa sreča, da je bil požar opažen zgodnji in da ga je bilo mogoče v kati zadušiti. Po sobah je bilo še popoldne polno dima in saj.

Drugič so bili reševalci, odnosno gasilci poklicani v svojo sosesčino, v Mahrovo hišo. Tam je nastalo tlenje v nekem zaboju, kamor znašajo pepel. Kadilo se je precej močno, vendar pa so gasilci ogenj hitro pogasili.

Ljubljana češkemu izumitelju Ressleru Lepa svečanost ob odkritju spomenika

Ljubljana, 21. novembra
Pred poslopjem tehniške fakultete na Aškerčevi cesti, okrašenim z jugoslovensko in češkoslovaško trobojnicjo, se je ob 11. zbrala množica občinstva s predstavniki naše kulturne javnosti k intimni počastitvi spomenika Jožefa Resslera, iznajditelja ladijskega vijaka. Med drugimi so prisostvovali odkritju spomenika načelnik tehniškega oddelka inž. Skaharne, kot zastopnik bana, predsednik mestne občine dr. Adlešič, zastopnik komandanta divizije general Dodič, raktor univerze kralja Aleksandra prof. dr. Kušec, dekan tehniške fakultete prof. dr. Gosar, konzul CSR Minovska, predsednik jugoslov.-češkoslovaške lige dr. Starč s tajnikom Govekarjem, predsednik Češke občine Ryška z univ. prof. dr. inž. Kralom in drugimi najuglednejšimi člani naše češke kolonije, rudarski glavar inž. Močnik, predsednik Zbornice za TOI Jelatin, predsednik ZKD ravnatelj Jeran, zastopniki šumarjev, rudarjev in celotna uprava ljubljanske sekcije Zdrženja jugoslovskih inženjerjev in arhitektov, ki je postavila spomenik.

Goste je pozdravil predsednik sekcije univ. prof. inž. Pehani, ki se je v uvodnih besedah zahvalil predvsem akad. kiparju Tonetu Kralju in inž. arh. Husu za ustvaritev spomenika duševnemu velikanu in geniju na polju tehnike. Kakor je svoj čas iz ljubljanske sekcije Zdrženja jugoslovskih inženjerjev izšla iniciativa za gradbo polopja tehniške fakultete, tako si je pred petimi leti nadela nalogo, da ovekoveči spomin na naše znanstvenike in izumitelje, na naše tehnike svetovnega formata s spomeniki pred fakulteto. Vrsto je otvoril ob 80letnici svoje smrti Jožef Ressel, ki sicer ni naš rojak, a je živel, ustvarjal in umrl med nami, da ga smemo smatrati za našega človeka. Po rojstvu sin bratskega češkega naroda, ja Ressel po dovršenih vseučiliških študijah nastopil svoje prvo službeno mesto v Peterlju na Dolenskem in nato služboval nekaj časa v Ljubljani, kamor se je pogosto vračal tudi kasneje, ko ga je služba intendanta pomorske šumarske uprave vezala na Trst. Pri taki priliki ga je tudi doletela nenadna smrt in ga rešila nadaljnjih razočaranj, tako da počivajo njegovi telesni ostanke v naši grupi pri S. Krištofu.

Ressel je čutil v sebi poslanstvo, da mora duhovno ustvarjati, da mora svoje umstvene sile posvetiti v dobro človeštva in življenje občinstva z močnostmi novega razvoja civilizacije. Kot gospodar ni našel vsega zadovoljstva samo v poslih svojega poklica. Kadar je bil močnejši, se je posluževal v matematična, fizikalna in druga prirodoslovna vprašanja. Ustvarjati je hotel na tehničnem polju, ker je slutil, da se le v takem udejstvovanju približuje svojemu visokemu življenjskemu idealu. V tem neumornem stremljenju je rasel v znanstvenika, v tehnika-umetnika, kakršnih je njegov čas še malo poznal. Zdrževal je v sebi vrline teoretika in praktika in iz te sinteze se je porodilo brez števila važnih izumov. Tako je izumil kroglični lažaj, valjni mlin, izboljšal navične instrumente in našel način pridobivanja barvil iz lesa. Razen tega se je bavil s številnimi narčji, ki so se zdeli za takratno dobo še preveč fantastični. Triumf vsega njegovega dela pa je bil izum pravilno izoblikovanega in pravilno nameščenega ladijskega vijaka, na katerega mu je dunajska vada podelila patent že leta 1827. S tem izumom je zazrval naiglojbro brazdo v gospodarsko življenje tedanjega sveta. Danes je neovrtna resnica, da ga moramo upravičeno nezvati očeta onega vijaka, s katerim je ustvaril omenjeni pogoj za nepričakovani razvoj pomorskega in kasneje tudi zračnega prometa. Njegova doba mu tega prvenstva ni priznala. Do-

Nova občutna izguba zagrebškega gledališča

Zagreb, 21. novembra
Zagrebško gledališče je po smrti gospe Marije Strojzevce utrpelo že novo, občutno izgubo. Večraj jutraj je po daljšem bolehanju umrl na medicinski kliniki prvak drame in režiser Ivo Badalič. Star je bil šele 47 let. Po rodu je bil Zagrebčan, najmlajši sin profesorja in pesnika Huga Badaliča. Pred 30 leti je debitiral v Bernsteinovi drami »Tat«. Nadarjeni sedemnajletnik je bil nato angažiran za vloge salonskih ljubincev in lahkoživcev. Talent, temperament, mladostna živahnost so napravljale vsako njegovo vlogo sila prikupno. Nastopal je redno tudi v Shakespearejevih tragedijah in komedijah, zlasti se je uveljavil kot Jago. Nastopil je neštelo krat, vselej v pomembnih vlogah. Poslednji je bil na odru leto 13. junija. Nato je zbolel in ni mu bilo rešitve. Pridobil si je lepe zasluge tudi kot dolgoletni predsednik igralske organizacije. Pokopano bo v ponedeljek ob 15. na Mirogoju. Zapustil je vdovo, mater in brata, ki so prejeli izraze sožalja iz vse države.

jo, sigurnostjo in discipliniranostjo. Čast in priznanje mladini, čast in priznanje vrlim vzgojiteljem, ki so to prireditev tako lepo pripravili ter izvedli.

Rokoborci nastopajo

V precej polni unionski dvorani je bil sinoč otvoritveni nastop mednarodnih rokoborcev, ki se borijo za evropsko rokoborbo prvenstvo. Posebno pozornost je zbudila med mariborskimi ljubitelji profesionalne rokobore navzočnost našega jugoslovenskega mojstra in borca Pera Kopa. Večraj so se preizkusili v rokoborbi sprotosti in večinah Celjan Franc Doberl in Avstrijec Stefan, ki pa je telesno šibkejšega in tehnično nespretnjšega Celjana potlačil na lopatice. Precej živahnega razpoloženja je zajelo gledalce od spoprijema češkega mojstra Mrne ter Italijana Kecerja. Borba je ostala neodločena. Razburjenje občinstva je šlo v višek ob grobih izpadih Madžara Czeja, ki je v četrtem kolu premagal poljskega mojstra Olsowskega. V splošnem prerekanju se je smojnji večer zaključil in se drevi nadaljeval.

Kriminal

V soboto svečer so stavbinski delavci, ki so bili zaposleni na neki novi stavbi v Melju, imeli tradicionalni hkof v neki gostilni v Melju. Ko so konzumirali za precej alkohola, je med delavci nenadoma nastal prepri, ki se je napolnil koncal s pretepom. Pri tem je obležal v mlaki krvi in nezavesten na tleh 25-letni delavec Staneko Nerat, ki mu je neki tovariš z železnim drogom prizadejal težke poškodbe na glavi, tako da so ga morali policaini mariborski reševalci prepeljati v tukajšnje splošno bolnico.

Pri predstojništvu mestne policije se je oglasil trgovec Jurij Kokol z Glavnega trga ter prijavil, da je pred mesecem izročil 37-letnemu trgovskemu potniku M. kolekcijo z blagom v skupni vrednosti okoli 1800 dinarjev. M. je kolekcijo odpotoval in se do danes še ni javil. Trgovec je naprosil policijo, naj ga zasleduje, ker je prepričan, da je M. kolekcijo prodal.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Ali je bila Julka Kureševa pred 10 leti po nedolžnem obsojena na dosmrtno ječo? Ponoven pokret francoskih žena za obnovo procesa

Beograd, 21. nov.
Nedeljsko »Vreme« objavlja celostransko poročilo svojega pariškega dopisnika, v katerem pravi, da je bila Julka Kureševa po nedolžnem obsojena in da že 10 let čaka na odrešenje v nekem kazenskem zavodu v Franciji.

ga odvedel s seboj ter obenem pobral denar. Ko so otroka našli zadavljenega v Bulonjski gosčavi, s sledovi tujih rok na vratu, je nastalo strahovito razburjenje. In ko je policija na podlagi nekaterih indicov aretirala Julko Kureševa, je bila vsa javnost že tako nahujskana, da je gotovo tudi pariška policija bila precej pod tem vplivom.

Prišlo je napolnilo do razprave. Julka ima tako slabo lastnost, da govori nepremišljeno, venomer v nasprotju z dejstvi. Razne netočne izpovedi, protislovja, pa tudi laži so ji vzele vse simpatije pred javnostjo in listi so se razpisali proti njej kot proti tipični morilki z dolgimi morilskimi rokami. Odvetnik Canet se je trudil na vsi moč, da razoroži obtožbo. Učinkovito je pobijal posamezne indice in dokazoval, da je Julka Kureševa nedolžna, odnosno, da v popolni negotovosti ne more biti obsojena. Saj se glasi staro pravno pravilo, da gre dvom v prid obtoženci. Toda porota je bila neizprosnna. Julka Kureševa je bila dne 11. oktobra 1927 obsojena na smrt pod giljotino. Porota se je posvetovala komaj 30 minut. Sodnik je prečital obsodbo in dejal: »Olajšujočih okolnosti ni. Julka Kureš, vi ste obsojeni na smrt, tako, da se vam glava odseka na javnem mestu! Nobena mišica ni vztrepetala v obrazu nesrečne Julke. Naemkrat pa se je obsojenka zdrlila in krkljala: »Moj sin! Potem se je zgrudila nezavestna. Ko se je po daljšem času spet ozvestila, je ponavljala kakor zmedena: »Jaz sem nedolžna! Ni bilo upati, da se bo našel kdo, ki bo prošil za pomilostitev uboge Slovenke. Bila je daleč od rodne grude in od svojih dragih. Vendar pa se je zganilo uredništvo »Ženskega glasa«. Ga. dr. Noemi Strickerjeva je kmalu nato izdala brošuro, v kateri je dokazovala, da je bila Julka Kureševa po nedolžnem obsojena. Seveda je tudi odvetnik Canet storil svoje. Uspeh je bil ta, da Julka Kureševa ni bila obglavljena, marveč pomiloščena na dosmrtno ječo. Polnih 10 let je zdaj že minilo. Razburjenje se je že davno poleglo, francosko pravico ljubijo ni zaspalo. Prav te dni se je znova pričela akcija za rešitev Julke Kureševne. Ženska društva so znova sprožila vprašanje njene obsodbe. Obnavljajo se argumenti, ki zahtevajo obnovo procesa. Odvetnik Canet pravi: »Globoko sem prepričan, da je Julka Kureševa nedolžna. Pokret francoskih žena za revizijo procesa je treba vsestransko podpreti. Obnašanje Julke Kureševne je odlično. Vse to bo obsojenki samo v prilog.«

Julka Kureševa in Karmen Burinauxova

Usoda Julke Kureševne je gotovo še v spominu mnogim našim čitateljem. Julka Kureševa je iz ugledne, poštene družine v Slovenskih gorah. Odsila je mlada v svet. Dne 2. julija 1927 so našli v Parizu v Bulonjskem gaju zadavljeno 13-letno Karmen Burinauxovo. Sum je padel na Julko Kureševno, ki se je takrat držala v slabi družbi. Policija je dognala, da se je mala Karmen, hči trgovskega posrednika, usodnega dne počutila nekoliko boleha. Bila je sama v svoji sobi. Ko pa je opoldne mati pogledala v sobico, dekletka ni bilo več v postelji. Iz omare pa je izginilo 3000 fr. Policija je sklepala, da je neznan zločinec ali zločinka dekletce hipnotiziral in

Dolgotrajna pravda po skrivni poroki Ljubljančanke in avstrijskega nadvojvode Gospa Klodilda Simičeva se bori za svojo pravico

Dunaj, 21. nov. d. Na Dunaju obravnava senat zveznega sodišča skrivno poroko avstrijskega nadvojvode Ernesta, ki je bila sklenjena v Ljubljani. Zadeva, v katero se je moral vmešati tudi Vatikan, je naslednja:

Pred 75 leti se je avstrijski nadvojvoda Ernest skrivaj poročil s Slovenko Alojzjo Skubljevo. Nadvojvoda se je takrat izdal za barona Karla Walburga, svoje nevesto pa je dal vpisati kot grofico Hugonajvo. V zakonu so se rodili štirje otroci, med njimi Klodilda, ki je prišla na svet v avgustu 1863. Vsi štirje otroci so dorasčali na nekem gradiču nadvojvode Ernesta. Leta 1865 jim je umrla mati. In tedaj se je pri okrajnem sodišču v Margaretenu pričelo uradovanje glede preskrbe otrok. Tajnik nadvojvodevega brata nadvojvode Rainerja je takrat izjavil na sodišču, da so Walburgovi otroci potomci nekega ruskega častnika, ki je padel v vojni. Omenjeni tajnik je pozneje izpopolnil protokol še z izjavo, da so vsi otroci zakonski. Leta 1873. so bili vsi štirje otroci odvzeti nadvojvodi Ernestu in posredovani z dvorano so jim hoteli zagotovljati, da je nadvojvoda Ernest sam njihov pokrovitelj in rednik, ne pa njihov oče.

Ko je Klodilda Walburgova dorasla, se je poročila z zdravnikom dr. Pegerjem. Doto je dobila iz privatne šatuje svojega strica nadvojvode Rainerja. Po nesreči pa ji je mož kmalu umrl. Nekoč nato se je Klodilda na skrivnem sestala s svojim očetom nadvojvodo Ernestom. Oče jo je rotil, naj za njegovo voljo nikomur ne pove, da se je z njim sestala in če se bo z njim še kedaj sestala.

Nadvojvoda Ernest je bil takrat že bolehen in star. Tik pred svojo smrtjo v letu 1898 je pisal Klodildi: »Tvoja vprašanja glede moje poroke s Tvojo materjo ne morem več zanikati. Poročila sva se v Ljubljani. Podaj se po moči smrti v Ljubljano in tam boš vse izvedela.«

Prišlo so se procesi. Ko je nadvojvoda Ernest umrl in je bila Klodilda že drugič poročena z majorjem cesarske telesne garde s hrvatskim plemičem Evgenom Simi-

čem, je stavila zahteve glede dediščine. Ko je pokazala pismo svojega očeta, so jo zavrnili kot ponarejevalko in jo za 14 dni zaprli. Zapor jo je tako porazil, da je šele v letu 1910. započela nov proces. Tokrat je zahtevala od grofa Moritza Strahwitza ugotovitev pred sodiščem, da je pokojni nadvojvoda Ernest izvensodno priznal svoje očetovstvo. Leta 1913. je skušala po sodišču dognati, da je zakonita hčerka iz zakonit nadvojvode Ernesta z gospo Skubljevo. Priče so potrdile, da je bila poroka res sklenjena v Ljubljani v zaklenjeni cerkvi. Nadalje so potrdile priče, ki jih je predlagala Klodilda, da nadvojvoda Ernest nikoli ni tajil očetovstva. Dognalo se je, da je pismo, zaradi katerega je bila svoj čas obsojena, pristno. Navzlic vsem tem ugotovitvam pa je bila Klodilda znova zavrnjena.

Po vojni je gospa Klodilda Simičeva, katere zet grof Cavaradossi si je pridobil vidno vlogo v fašistični stranki, znova potrudila, da doseže pravico. In sicer je napletla zveze s kongregacijo za zakramente pri papeški kuriji. Brixenski škof je takrat predložil dokumente nezane vsebine in je izrazil željo, da bi Vatikan priznal gospo Klodilda Simičevo kot zakonito hčerko nadvojvode Ernesta. Vatikan je potrdil, da dokumenti zadostujejo za priznanje, da je Klodilda zakonski otrok. Na podlagi vseh teh dokumentov je gospa Klodilda lani znova zahtevala na Dunaju, da bi bila kot nadvojvodova hčerka vpisana v matrike, ker je dotlej še vedno veljala kot nezakonska hči Ljubljančanke Skubljeve. Toda matrike so zdaj za čudo v Budimpešti. Prizadevanja gospe Klodilde so bila na Dunaju odbita z motivacijo, da je gospa Simičeva po svojem drugem zakonu državljanka Jugoslavije, dočim so njene hčerke postale po porokah Italijanec.

Gospa Klodilda Simičeva je gnala stvar dalje. Danes je stara 75 let in živi v Badnu s svojim 93-letnim soprogom upokojenim podpolkovnikom Evgenom Simičem. Oba zdaj čakata na končno odločitev, ker je zadeva prišla pred dunajski civilni senat, ki bo te dni odločil o dolgotrajni borbi za priznanje preproste človeške pravice.

Sportna nedelja

Zadnji napori v LNP

V podsavaznem prvenstvu je bilo včeraj pet tekem in pol — Srečanje v Trbovljah zaradi incidentov prekinjeno

Sporod ljubljanske skupine, ki je igrala svoje predzadnje jesensko kolo, je tudi tokrat bil nekoliko okrnjen. Srečanje med Svobodo in Bratstvom se je odložilo. Ostale tri tekme so se kljub težavnim terenom odigrale v redu. Na igrišču za Kolinsko tovarno se je dovršila mala tragedija, v kateri je, lahko se reče, Slovan dokončno zagal svojo prvorazrednost. Na Reki so z velikimi težavami spravili pod streho borbo med Kranjem in domačinom. dočim so Hermežani na Jadranu prileteli dosežani zalogi nadaljnji dve točki.

V mariborski skupini se je vršila samo ena tekma, in sicer v Čakovcu. Tudi ta je bila predzadnja. Kakor je bilo pričakovati, je favorit ČSK spravil obe točki. Tudi zadnja jesenska tekma v tej skupini bo v Čakovcu, namreč med ČSK in Muro.

V celjsko-trboveljski skupini pa se je včeraj odigrala samo — poldruga tekma. Čudno se sliši, pa je vendarle tako. Nič niso pomagale pretneje LNP. Trboveljčani si ne dajo vzeti svoje ozemljivosti, ki pa nikakor ni sportna. SK Celje je moralo na težko pot v Trbovlje, da pomeji svoje moči z Amaterjem. Tekma pa se ni odigrala niti do prvega polčasa, ker je zopet prišlo do incidentov. Tekmi je prisostvoval sam predsednik LNP dr. Kostl. Sedaj bo pa res treba ostrih ukrepov, ker samo z besedami ne bomo dosegli reda v našem sportnem življenju.

V Celju je Olimp odvezl točki enakovrednim Atletikom.

V naslednjem poročila:

Ljubljanska skupina

Kranj : Reka 2 : 1 (1 : 1)

Na svojem terenu so Rečani zaradi manjše vzdržljivosti izgubili bitko. Se do odmora so bili ravnopravni protivnik gostu iz Kranja in nič se ni tedaj kazalo na to, kdo bo iz borbe izšel kot zmagovalc. Toda potem v drugem delu igre je prišla večja vztrajnost gostov do veljave in so zasluženo šli preko te precej težavne ovire.

Kranjčani so se pokazali kot zelo borbeno moštvo. In precej so svoje moč pomladili. Od »starih« se v tej garnituri nahajajo še Baumkircher, Unterreiter in Magister, vsi ostali so prama kranjski domači proizvod. Videti jim je, da so še precej novinci, kajti v tehnični sposobnosti so zaostajali za Rečani. Velika vrlina jim je bila, kakor rečeno, borba borbenost in primerna vztrajnost, ki sta odločilno padli na tehnično. V napadu so bili skoro sami junorji in med njimi je na trenutke zablestel Slokan na desnem krilu; v ostalem avtor obeh zgoditkov. Dober dirigent v sredi je bil Baumkircher med krilci, v obrambi pa je bil ves trio Magister—Unter—Martelanc na mestu in zanesljiv.

Temu nasproti so bili Rečani prav v obrambi zelo šibki. Vratar je bil še nekam dober, zato sta bila oba branilca izpod dober forme, a Bervar nosi polno odgovornost za oba zgoditka. Srednja vrsta je že tekoma prvega dela igre dala vsi slabotnosti, pozneje pa je povsem padla; najšibkejši je bil srednji krilec Kokalj, sicer steber moštva. K temu bi smel biti primoz, desni krilec, nekoliko bolj discipliniran na terenu! Do odmora je napad nekam funkcionalen, čeprav ni bil zelo uspešen. Po odmoru pa so v napadu Rečani izvedli nekaj sprememb, ki se niso še malo ne obnesle. Najboljši med napadalci je bil Legat v desni zvezi, priden, a neroden pred golom je bil Slanina.

Rečani so si prisvojili uvod s krepkim tempom, tako da je kazalo že na to, da bodo gostje odšli z velikim porazom do domov. V 4. min. je slabo postavljeni Magister spustil Slaninovo parobalo — in s tem je bilo konec umetnosti viškega napada. Rečani so bili še četrty ure v stalnih napadih, potem so se gostje znašli in vzeli stvar v svoje roke. Sredi polčasa je izkoristil Slokan Bervarjevo napako in preko drugega branilca prišel do gola ter zenačil. Ves trud obeh moštev, ki sta do tedaj še precej fair igrali, je ostal zaman. Stedil je krepak pritisk Kranjčanov začetkom drugega polčasa. Igralo se je večinoma pred golom Reke. In zopet je Bervar zakrivil, da mu je Slokan ušel v 25. min. ter z mojtstrikim strelom odnesel zmago za svoje barve. Rečani so spremenili igro v ostro borbo in robato, deloma tudi strovo. Sredi te surove igre ni našel sodnik več drugega pomoči, kot da je izključil dva Rečana in enega Kranjčana. K sreči je prišel kmalu konec.

Sodil je g. Stiglič brez energije.

Mars : Slovan 5 : 1 (2 : 0)

Poljanci so se bolj kot Slovanovci zavedali, da gre v tem srečanju za vse. Sicer so si zagotovili že prejšnjo nedeljo mal naskok pred svojim rivalom na repku tablice, toda bilo je potrebno distanciranje, ki se jim je sedaj povsem posrečilo.

V tej bitki so ostali Marsovci zasluženo zmagovalci na terenu. Bili so tehnično in kombinatorno mnogo boljši od svoje protivnika. Predvsem so razpolagali z bolj agilnim in odličnim napadom, kar se je tudi v rezultatu izrazilo. Najbolji mož v tem delu moštva je bil junior Podgrajšek na desnem krilu, dober je bil tudi Trček na levem krilu. Med krilci se je odražal od drugih srednji krilec Drobež, obrambo sta pa držala po konci predvsem drugi Trček in Pavlica v голу.

Slovanovci so bili skoro ves čas povsem podrejeni. Le v drugem polčasu so za četrty ure prišli nekoliko do besede, toda to je vse premalo za bitko, ki traja devetdeset minut. V moštvo je nemalo »lukenj«, zelo slabo zasedenih mest, tako da moštvo res ne predstavlja v tem stavu nikakega nasprotnika. Omeniti je le Tomažiča v obrambi, Martinčiča v napadu, morda še levo krilo, vse drugo je globoko pod povprečnostjo.

Za Marsa so scortali Podgrajšek in Skaza po dva. In Drobež II enega. Slovan je prišel po Kobalu iz enajstke do edinega zgoditka.

Sodil je g. Pečar prav dobro.

Hermes : Jadran 6 : 1 (3 : 1)

Trnovčani so v bitki proti Šiškarjem doživeli svoj letošnji najtežji neuspeh, ki tembolj pade na tehnično, ker Šiškarji niti niso nastopili v svoji kompletni postavi; šli so v borbo brez Košenine in Bergleza. Zmaga Hermežanov, ki so prav dobro zaigrali, je bila gladka in zaslužena. Vse moštvo je funkcioniralo kot dobro namazan stroj, morda je bil rezervni branilec, ki je nastopil mesto Franzota, nekoliko izpod ostalih. Zelo dobro se je odrezal napad, v katerem sta se še posebej odražali obe krili Derenda in Ice. Ostali deli moštva so dali zadovoljivo igro.

Jadranšaši so se sicer mnogo trudili, toda zaostajali so v vsakem pogledu za Hermežani, tako da ves njihov trud ni prišel do izraza. Branilca Kiselj in Marolt sta se dolgo otepal hermežanskih napadov, naposled sta morala kloniti pred stalnim pritiskom. Starejši Marolt v krilcih je bil izredno slab, kar se je moštvo zelo poznalo. Napad sploh ni prišel do besede. Le Janoš na desnem krilu je včasih nakazal malo nevarnosti, pa je tudi samo pri tem ostalo.

Za Hermesa so zabil gol: Derenda in Gorše po dva. Ferjan in Brodnik, za Jadran pa Janoš iz enajstke.

Sodil je g. Mrdjen dobro.

Celjsko-trboveljska skupina

Olimp : Atletiki 1 : 0 (0 : 0)

Celje, 21. novembra. Na Olimpovem igrišču se je danes vršila prvenstvena tekma, pri kateri so Atletiki, ki so veljali za favorite, podlegli Olimpju. Atletiki so s tem izgubili dve važni točki, ki bi ju zelo nujno potrebovali v borbi za drugo mesto v celjsko-trboveljski skupini.

Tekma je bila živahna in zanimiva. Olimp je igral z elanom ter je imel boljše krilsko vrsto nego Atletiki. Oba napada sta bila enakovredna. Atletiki so imeli nekaj več prilik, toda jih niso prav tako kakor Olimp znali izkoristiti. Obe ožji obrambi sta se krepko uveljavili in uspešno čistili.

Atletiki so takoj začeli pritiskati in uprizarjali nevarne akcije ter so imeli v prvem polčasu nekaj več od igre. Njihov napad pa ni znal spraviti žogo v mrežo. Po odmoru se je položaj izpremenil. Olimp je začel energično pritiskati. Atletiki so postopili ter se vse do konca niso več mogli znajti. V 37. min. je nastala gneča pred golom Atletikov. Zorko je bil na mestu in iz daljave 20 m potisnil žogo v mrežo. Minuto kasneje so izvedli Atletiki hitro akcijo. Žogo dobi Junger, ki je bil tik pred praznim golom Olimpa, toda žoga se je odbila od prečke. Kljub naporom od obeh strani je ostal rezultat do konca neizpremenjen.

Sodil je g. Miljan iz Zagreba dobro in objektivno.

Za dopolndne določene tekme med mariborsko Slavijo in celjsko Jugoslavijo ni bilo, ker je Slavija odpovedala svoj nastop.

Amater : Celje 1 : 1

Trbovlje, 21. novembra.

V Trbovljah je bilo danes na sporedu prvenstveno srečanje med Amaterjem in Celjem, za katero je bilo preko občitja veliko zanimanje, ker je odredil LNP spričo pogostih incidentov v Trbovljah izredne preventivne mere. Kljub tem meram pa je

Kako gledamo na nemško „rasno politiko“

Zanimivo predavanje prof. dr. Zalokarja v „Soči“

Ljubljana, 21. novembra. Zvesta svoji 18letni tradiciji, je »Soča« smočila v salono restavracije pri Levu otvorila svoje predavateljsko sezono s predavanjem primarja g. prof. dr. Alojzija Zalokarja, ki je govoril o temi: »Prirodoslovni temelji nemškega nacionalnega socializma«. Večer, ki je bil zelo dobro obiskan, je vodil društveni predsednik dr. Dinko Puc.

G. primarji, ki kot priznan znanstvenik uživa sloves priljubljenega predavatelja, je poslušalstvu v glavnem razčlenil doganja prirodoslovne znanosti o raskonih podedovanju v rastlinskem, živalskem in človeškem svetu. Izsledke prirodoslovnih ved iz preteklega stoletja so znanstveniki tega stoletja prenesli s človeka-poedimca na celotno družbo in jih ponekod že začeli tudi praktično uveljavljati v zakonodajah. Širino in sistematičnost praktičnega uveljavljanja pa je prinesla šele novejša Nemčija z nastopom oblasti nacionalnega socializma. Zaveda, da proti narodu nevarnost oslabiljenja s tem, da se manjvredna bitja hitreje plode in se s številčno premočjo uveljavljajo na škodo višje razvitih bitij, ki ne kažejo volje k ploditvi in s tem k prenašanju dobrih kakovosti, ki jih nosijo s seboj, je zamagala v zšteviti, da se da propad naroda preprečiti s posebnimi uredbami, ki bodo zavirale in onemogočile razvijanje nezdravih bioloških elementov.

Uveljavljati se se začela načela higijene rase, forsiranja tistih poedincev, ki imajo dobro dedno podlago. Družba, država naj z vsemi sredstvi podprejo, da se to omogoči. Za nemški narod, o katerem se je po zaključku svetovne vojne govorilo kot o bolnem narodu, ki ga tare poleg gospodarske krize še nadpolovičen padeč letnega prirastka na prebivalstvu v primeri s predvojno dobo, je bilo važno spoznanje, da narod, ki kaže tako hitre znake propadanja, ne bo mogel vzdržati proti zdravi okolici. Mimo drugih razlogov pa je bilo za nemške državniške odločilno spoznanje, da prebivalstvo komunistične Rusije ogromno narašča leto za letom, da preti torej evropskim narodom premoč slovanskih narodov. V strahu pred to premočjo so se oprijeli dognanj prirodoslovcov, katera so zamagala v nemškem na-

pršlo med tekmo samo ponovno do incidentov, zaradi katerih je bila tekma naposled še pred polčasom prekinjena.

Tekma sama, kolikor je bilo, je potekla povsem regularno. Očitno sta si obe moštvi izogibali namerne surovosti v igri. Bila pa je odigrana v dokaj ostrem tempu in sta si bili moštvi dokaj ravnopravni. Amater je sicer igral ves čas samo z desetimi igralci, ker enajsti igralec ni prišel na teren. Kljub temu pa je bil Amater pred golom bolj nevaren. Prvi gol so zabil Celjani, ki so prišli v vodstvo po svojem levem krilu, naka je kmalu Amater iz gneče izenačil. V 35. min. je prišlo do karambola med Slamičem in Susterjem. Nato je 10 do 20 civilistov vdrlo na igrišče in dejansko napadlo gostujoče igralce in sodnika. Sodnik g. Jordan iz Ljubljane, ki je bil povsem korekten in objektivni, je bil prisiljen, zaključiti tekmo.

Mariborska skupina

ČSK : Gradjanski 4 : 0 (3 : 0)

Čakovec, 21. novembra. V tekmoivanju za prvenstvo mariborskega okrožja LNP se je danes odigrala v Čakovcu prvenstvena tekma med lokalnima rivaloma ČSK in Gradjanskim.

ČSK je zaslužno zmagal, ne da bi se bil posebno trudil. Najboljše svoje moči je imel v zadnjih formacijah, zlasti v ožji obrambi, ki je zaigrala prav dobro.

Gradjanski je sicer dokaj lepo igral, vendar pa nima napada, ki bi znal realizirati zrele prilike.

Goli so padli v 15. min. po Breslauerju, v 25. in 40. min. po Takaču, v drugem polčasu pa v 35. min. po Mekovcu.

Objektivno in dobro je sodil g. Nemeč iz Maribora.

Ostale nogometne tekme

ZAGREB: Nemzeti : Hašk 1:0 (0:0). Obupno slaba in indolentna igra jesenskega prvaka Haška. Gol za Nemzeti je v 28. min. drugega polčasa zabil Sztancsik.

BEOGRAD: Gradjanski : BSK 2:0 (0:0). Gola sta zabila Hügl iz enajstmetrovke in Pleše iz kornjerja. Tekma ni bila na posebni višini.

PRAGA: Prvenstvo. Slavija : Sleska Ostrova 4:1, Viktorija Žižkov : Nachod 4:2, Sparta : Pardubice 3:2, Bratislava : Zidenice 3:1, Viktorija Plzen : Prostejov 2:2, Kladno : Plzen 3:1.

DUNAJ: Prvenstvo. FAC : Sportklub 2:1, Pokalna: Rapid : Wacker 1:0.

RIM: Prvenstvo. Atalanta : Napoli 2:1, Fiorentina : Triestina 2:2, Livorno : Torino 1:1, Liguria : Luchese 2:1, Bologna : Bari 4:1, Genova : Juventus 2:1, Milano : Roma 1:0, Ambrosiana : Lazio 3:1.

BUDIMPEŠTA: Prvenstvo. Hungaria : Kispest 2:0, Ferencváros : Budai 11 3:1, Phöbus : Budafok 2:0, Szürketaxi : Bocska 2:2, Elektromos : Törekvés 4:1, Ujpest : Győr 7:1.

HAMBURG: Nemčija : Švedska 5:0. Kvalifikacijska tekma za svetovno prvenstvo.

Zveza slovenskih lahkoatletskih klubov. Danes strogo obvezna seja za vse odbornike v tajništvo Zveze, hotel Miklič, nova stavba, soba 424, ob 20. kazenskega odbora, ob 20.30 teln. odbora, ob 21. upravnega odbora.

(Glej zanimivi članek o plavalnem savezu na 4. strani.)

Pelikan

DIN 250.-

Če hočeš komu kaj pokloniti, pokloni Pelikan nalivno pero!

priznavati k njim preveč enostransko. Tudi Platonova država, ki naj bi jo vodili samo filozofi, se ni uresničila. Tako pa tudi prirodoslovje samo ne bo moglo edino rešiti vsega in obveljati kot edina temelj politike, v katero bodo morale poseči še druge enako važne in vplivne primesi kakor pravo, filozofija in drugo.

Predavanje, zlasti pa zaključek, je bilo s strani poslušalstva zelo toplo pozdravljeno in hvaležno sprejeto. Prodavatelju se je zahvalil načelnik predavateljskega odtoka g. dr. Ražem, ki je opozoril občinstvo, da bo prihodnjo soboto 27. t. m. predaval v okriju društva prof. Mirko Šubic o slikarjih bratih Janczu in Juriju Šubicu. Predavanje bo pozivljavo tudi

predvajanje skioptičnih slik. Sočani in prijatelji so po predavanju poseleli še prijetno urico pri pomenkih, za skupno zabavo pa so poskrbeli pevci društva Krakovo-Trnovo z ubrano zapetimi pesmami.

Eno največjih podjetij Jugoslavije išče za prodajo svojih predmetov na odplačevanje, poštene, vestne

PRODAJALCE

proti maksimalni proviziji. — Stalen in siguran zaslužek. Mala kolekcija za delo. — Obrnite se na adresu IVAN BROZ, Zagreb, Ilica br. 89/II od 14. do 16. ure.

FOTOAMATER

Fotografski album

Sedaj, ko je tvoj dopust že davno za teboj in si že davno pregledal in obdelal gradivo, ki si si ga našel v poletnem času, je najugodnejši trenutek, da shraniš svoje najlepše nove pesnetke in album. To je delo, kjer doživljaš še enkrat intenzivno vse lepše čas. Tvoj album naj bo zrcalo vsega najlepšega, kar ti je nudil.

Ce hočeš, da bodo tvoje slike učinkovale na tvoje prijatelje, jim jih moraš predstaviti tudi v lepi obliki.

V prvi vrsti gre pri tem za razporeditev in uvrstitev. Da slike ne smejo nalepiti po strani in skrivljeno, je umljivo pač samo po sebi. Prav tako samo ob sebi umevno pa je tudi to, da jih prijetno razporediš.

Vsaki strani albuma moramo dati zaključčen učinek. Ni pri tem potrebno, da bi se po sili držali načela simetrije. Preveč simetrije učinkuje celo dolgočasno. Marsikateri ilustrirani list nam da to lahko mnogo pobude za naše delo. Uredniki teh listov so, kar se tiče razporeditve slik, pač v podobnem položaju kakor mi, kadar pripravljamo albume, samo do morajo po sili imeti izviran okus in mnogo iznajdljivosti, in to hitro, dočim si amater za dobro delo vzame lahko nekaj časa.

Z razvstitvijo slik v ostalem ne smemo začeti šele tedaj, ko imamo slike že pripravljene, temveč že prej. Že prej moramo namreč premisliti, katere slike moramo povečati in katere se sploh povečati dajo in katere bodo učinkovale že kot kontaktne konije.

Kar se tiče podlage in albumih, dajemo danes prednost svetlim kartonom, naj olje slonokoščene barve, meltem ko spadajo rjav ali celo črne podlage v preteklo čase. Le redke so slike, ki jih takšni zastareli kartoni bolj ali manj ne ubijajo. Kartoni naj bodo gladki in brez vsiljive strukture, razen teza ne smejo vsebovati kiselin, ki bi sliko časoma umile. To velja v ostalem

tudi za lepilo, s katerim slike nalepimo. Manjše slike nalepimo na karton z vso ploškavo, večje samo ob vogalih. Barvne obovbe večinoma dajo bogve kako okusne. Bel in v redkih primerih črn tenek rob okrog slike vplivata še vedno najboljše.

Iz amaterskega gibanja

Začetniški tečaj Fotokluba Ljubljane se na daljše to sredo ob 8. zvečer s izoretično-praktično obravnavo enamelnega materiala. Tečajniki naj svoje kamere prinesejo s seboj. Interesenti, ki so se na novo prijaviili, se lah ko udeležijo tečajnih večerov.

Die Fotografie mit Rolleiflex u. Rolleicord, dvomesečnik za imetnike slovitih kamer tvrdke Franke & Heidecke, priložbe poleg množice drugih praktičnih nasvetov navodila, kako moreta dva takšna imetnika svoji kameri uporabiti za stereoskopsko fotografiranje, dalje navodila za praktično fotografiranje kartoteko, za daljnjske pesnetke s pomočjo doljnogleda in Rolleiflex itd. Provostne kakor vedno, so številne slike.

Vremenska poročila

Zemunska vremenska poročila. Evropa: Nezmatne depresije so na severozapadu in jugovzhodu Evrope, kjer je vreme pretežno oblačno in je ponekod tudi deževalo. Nekoliko se je zebmo razvedrilo v srednji Evropi in Sredozemskem morju.

Jugoslavija: Oblačno po vsej državi, le deloma vedro v primorskih krajih in jugovzhodnih predelih. V severnem delu države megle. Nekoliko dežja v drinski banovini. Temperatura je padla sredi države in v zapadnih predelih, drugod je ostala nespremenjena. Najnižja Varaždin —1, najvišja Mostar 19 stopinj.

Zemunska vremenska napoved: Oblačno in megleno vreme. Ponekod malo dežja. Temperature se v glavnem ne bodo spremenile.

Sredi plodonosnega dela nam je smrt izrgala našega najdražjega soproga, očeta, sina, svaka, gospoda

Cvetka Sekirnika

šolskega upravitelja pri Sv. Florijanu.

Pogreb dragoga pokojnika bo v ponedeljek, dne 22. t. m. od Sv. Florijana na pokopališče v Rogatcu.

Žena MARICA in ostali žalujoči

Teden dni filma

Willy Fritsch in Lilian Harvey - nerazdružna

Vsi se še spominjate začetkov govorečega filma in prvih nemških filmskih komedij, kjer sta briljirala Willy Fritsch in Lilian Harveyeva. Naj vas opozorimo samo na posrečeni film »2 + 2 = 1«, ki si ga je ogledal ves svet. Takrat se je celo govorilo, da sta priljubljena igralca mož in žena. Toda kmalu je prišel dokaz, da temu ni tako. Lepega dne se je Lilian poslovila od Evrope in šla tja, kjer so jo dvignili ali pa unčili že marsikatero igralko — v Hollywood. Od onod smo videli več filmov z njo v glavni vlogi, toda niso nas mogli ogreti. Niso prinašali tiste razigranosti in tiste domačnosti, ki smo je bili od prej vajeni. In kar oddahnilo smo se, ko smo zvedeli, da je Harveyeva potekla pogodba v Ameriki in da se spet vrača v Evropo.

Zdaj bomo spet videli film tiste vrste, ki smo jih bili vajeni iz njenih najboljših časov. Ze njegov naslov »Sedem zausnic« prica, da mora biti komedija. In res je — poleg vsega pa še takšna, da človek pri njej ne pride iz smeha. Odigrava se v ozračju bogastva in siromaštva, v razkošju in bedi. Willy Fritsch igra mladega človeka, katerega vse kapital znaša sedem angleških funtov. Ta denar naloži v neke delnične tovarne »kralja jekla«, ki pa iznenada izgube svojo vrednost. Ko vidi, da je ob vse premoženje, izjavi pred »kraljem jekla«, da mu bo v teku enega tedna pred pričami primazal sedem zausnic. In če si zdaj zamislite, kako je moral delati, da je svoj obet izpolnil, kako je moral iskati vse priložnosti, da je dobil »kralja jekla«, ki se je pred njim seveda skrival, pa če vam

povemo, še to, da je imel ta »kralj« lepo hčer, ki jo igra Lilian Harvey, si lahko mislite, kako se je zaveda razpleta dalje. Pač tako, da se boste morali v kinu dve uri smejeti, če ste prišli vanj še tako slabe volje.

Film bodo igrali takoj za »Antoniem Adversom« v kinu Matici. Naj ga nihče ne zamudi!

Star znanec se vrača k filmu

Ali se še spominjate Angela Ferrarija, ki se mu je obetala v časih nemega filma sijajna kariera, pa je potem iznenada kar izgubil z neba filmskih zvezd? Če ste ga kdaj občudovali, zlasti v filmu »Zelena Manuela«, vas bo razveselila novica, da je dobil v zadnjem času kopico vlog v govorečem filmu. Njegov začetek novega vstajenja je bil v »Mestu Anatolu«, kjer pa je imel precej neznamitno vlogo. Vodilne vloge pa ima v filmih »Pod vročim nebom«, v »Sherlocku Holmesu«, kjer je za glavnega junaka Hans Albers, in v nemški reprezentativni filmski mojstrovini »Spor za dečka Joac«.

Napredek italijanskega filma

Italija posveča filmu dosti pazljivosti, ker se pač zaveda, da je film najboljša in najmanj vsiljiva reklama za doseg kakšnega namena. Vse kaže, da si je tako Italija usvojila stališče, ki ga je nekoč razvel v Rusiji Ljening, ki je začel v dobi najhujših stisk v Rusiji propagirati nov

ruski film in je ta zaradi vsestranske podpore dosegel umetniško višino, kakršne ne pozna noben drug narod.

Te dni smo brali, da je začela velika italijanska filmska družba »Luca« delati nove filmske ateljeje. Družba je napol država in temeljne kamne za nove zgradbe je posvetil sam Mussolini.

Kdaj se bo pri nas zgodilo, da bo začela država forsirati film, ki ji prinaša tako lepe dobičke? Dolej je namreč z visokimi davčinami in z odklanjanjem podpor domači produkciji njen razvoj samo zadrževala in nas privedla tako daleč, da že nekaj let ni bilo narejenega nobenega daljšega filma v naši državi.

Filmski almanah za l. 1937

Pred kratkim smo dobili v novi izdaji Zaričev »Filmski almanah«, knjigo, ki jo potrebuje vsak lastnik kinematografa pa tudi vsakdo, kdor hoče spoznati podatke o napredku naše kinematografije ali druge zanimivosti o filmu, ki jih drugače ne zveemo. Knjiga je obsežna in zelo dobro pisana. Seznanja nas tudi z novostmi sezone, ki se je pravkar začela, in še z marsičem drugim. Priporočamo jo!

Večji del nova imena: Albert Hoerrmann, Erik Ponto, Hans Nielsen, Werner Scharf, Herbert Schimkat, Josef Sieber in Reinhold Bernat. Nastopajo v filmu »Skrivnost Betty Bonove«. Kakor ameriški producenti se tudi Ufa trudi, da z vedno novimi močmi osvežuje igro, in obenem stopnjuje zanimanje občinstva.

FILATELIJA

O zbiranju blokov

Kakor vse kaže, manija za zbiranje blokov ne bo več dolgo trajala. Resni filatelistični listi so začeli že skoraj vse bolj ali manj odkritosrečno boj proti njej. Tu in med filatelisti samani se že kaže veliki odpor proti zbiranju teh okrasnih vinjet, ki so izdane izključno le za praznjenje žepov filatelistov.

Zbirati bloke je bilo lepo pred nekaj leti, ko jih je bilo še malo in si je človek za nekaj stočakov lahko skoraj vse nabavil. Drugače pa je zljaj, ko so poštne uprave uvidele, kako lepe dobičke prinaša neumnost filatelistov, in so jih začele izdajati na delobilo. Razen tega je zbudilo velik odpor tudi ravnanje nekaterih manjših poštne uprave, ki so izdajale bloke po naročilu neke večje belgijsko-angleške družbe in jih večji del tudi njej prodale. Tu se mora seveda vsaka filatelija nehati in končati tudi vsejelo do zbiranja blokov.

V kratkem lahko pričakujemo, da bodo cene blokov pale, zlasti če bo šlo njihovo izdajanje v takšnem tempu dalje kakor zadnje čase. Ta padeč utegne zelo zadeti razne špekulante, ki so računali na poras cen in so se za razmerno drag denar založili z bloki, zadel bo pa tudi filateliste, ki so kupili bloke za drag denar, in računali da jih pozneje več ne bo o močli dobiti, pa bodo kar iznenada doživeli padeč cen.

Oj novostnih blokov bo najbrž le malo takšnih, ki jih padeč cen ne bi zadel. Sarejšji bloki pa bodo svojo vrednost vsekar ohranili, ker jih ni več pri troyčih, ampak so po večini v trdnih rokavh v zbirkah in se ne proflajajo. Kateri bodo ti bloki? Predvsem prvi luksemburški blok, starejši belgijski, prvi liechtensteinski, iposta, 10

letnica nemške »Nothilfe«, Wipa, češka bloka v spomin na oblenico pesni »Kje dom je moj?«, madžarski blok z Lizstovo sliko, švicarski blok »Naba« in še nekaj drugih. Za te bloke svetujemo zbiralcem, da jih ne puste iz rok, pri drugih pa zavetno zbiralec, ki ima razen komada v zbi ki še takšen duplikat, ne bo pomisljal, če bo imel priložnost, da ga za primerno ceno proda.

Novi bloki

Romunija je izdala za slovesen sprejem svojega prstoionslednika v vojski poseben spominski blok. Na bloku so štiri francovne znamke serije, ki je zdaj v prometu, in sicer po 2, 6, 10 in 20 lejev z ustreznimi tekstom. Prvotno je bilo določeno, da bo znašala naklada vsega le 100.000 blokov, potem pa so jo povečali, ker je bilo za blok med zbiralci neverjetno zanimanje. Ideja za blok je dal baje romunski kralj sam, ki je, kakor je znano, zelo navdušen filatelista.

Naklada belgijskega bloka Issaye je bila tudi naknadno povišana s 100.000 na 150.000 blokov. Zato so cene tem blokom precej pale.

Po sumljivem bloku iz mesta Vimebre sta izšla še dva podobna španska bloka. Prvi je iz Avamonta. Na njem so štiri sinje znamke po 5 centimov z rdečim telesom in napisom »Viva France!«. Drugi je iz mesta Pias del Valles z rjavo in sinjo znamko po 5 centimov in je, kakor pišejo listi, zelo podoben etiketam za Eberske eteklenice. Oba bloka sta najbrž privatna izdelka in torej brez vrednosti.

JPS PRIPRAVLJA KOVČEŽE

Ko se bolj in bolj približuje dan redne letne glavne skupščine plavalnega saveza, postaja vse bolj jasno, da bo to letošnje zborovanje v marsikem prav zgodovinskega pomena in splošno življenju in delovanju naših plavalcev.

Dogodki naslednjega časa so v JPS (jugoslovenskem plavalnem savezu) izoblikovali dve ostro ločeni skupini, ki sta se vse bolj pogrezali v vedno bolj zagriženo nasprotstvo. Pri vsem tem pa more tudi najbolj objektivni opazovalec z največjim presenečenjem ugotoviti paradokso dejstvo: konstruktivno, z veliko dobre volje in redke požrtvovalnosti spremljano ter z marsikaterim zavidnim uspehom kronano delo po številu slabšje, po kvaliteti pa zelo močne skupine okrog treh najmočnejših plavalnih klubov Jugoslavije, t. j. opozicije — na drugi strani pa delovanje saveza, skritega za hrbet večine, sestavljene iz t. j. manjših klubov, pridobljenih s spretnim demagoštvom, delovanje, ki že nekaj let sem ne samo ne daje nikakih pozitivnih rezultatov, temveč ne zmora niti najskromnejših rešitev nalog, ki jih je savez dolžan po pravih izvrševati.

Zato je lahko razumljivo, da je ne samo v opoziciji, temveč tudi v samih vrstah pristašev režima bolj in bolj pričelo rasti nerespoložene nasproti upravi saveza, da je vstala in se z vsakim dnem razvijala misel, poveriti vodstvo vrhovne jugoslovenske plavalne organizacije vestnejšim in sposobnejšim ljudem, misel, da bi se JPS prenesel

iz Zagreba

Do te misli so morale privedi že samo mučne in kritične situacije na poslednjih skupščinah saveza, ko je trajalo kar po cele ure, preden je uspejo, najti potrebno število ljudi, pripravljenih na papirju fungirati kot odborniki saveza in sekundirati dvojici, trojici posamznikov, ki za nobeno ceno niso hoteli dasti uprave saveza iz rok. Tako smo nekaj let že imeli upravo saveza, ki so bile odvisne od volje in razpoloženja teh monopoliziranih »odbornikov«, pa so seveda vse te uprave životarile, z njimi pa je, mesto da bi rastel in se razcvetal, životaril tudi ves naš lepšega življenja vreden jugoslovenski plavalni sport.

In ko so trije najmočnejši plavalni klubi, ki so dolga leta doprinašali in doprinesli največje žrtve za uspešen razvoj našega »swimminga« končno vendarle morali kloniti v sodelovanju v razdrapanih razmerih v našem savezu, ko so zaman opetovano skušali uvesti nove, zdrave in znozne razmere v naše plavalne prilike, so morali zapustiti pot, ki jo je hodila savezna uprava in poiskati novih, lepših možnosti za svoje sporno udejstvovanje. Tako je na lanskii skupščini nastalo tekmovalno »Jadranski pokal«, trn v peti in kamen spodbite vsem tistim, ki so gledali in videli izveličanje samo v tem, kar nosi službeni pečat JPS.

Seveda je savezna uprava to opozicijo kaj hitro proglasila za upornike, škodljivce našega plavalnega sporta, ki seditirajo delo saveza in v svojih dopisih, pa tudi v dnevnem časopisu je trde glave ubogih ligašev obsipala z vsemi mogočimi »ljubeznivostnicami«.

Pričakoval bi človek vsaj, da je tista savezna uprava, ki je s pridom iskala vsako dlačico v jaju, da je mogla spustiti svojo težko pest na hrbet opozicije, v isti sapi svojim privržencem in pristašem nudila vse tiste obljubljane dobrote in koristi — zlasti »malim klubom«, ki so ji bili vsak trenutek na jeziku, takrat seveda, ko je potrebovala njih glasove. Bi pa menda savezna uprava le prišla v zadrego, če bi se eden malih klubov nenakrat dvignil in povprašal, kje so tista obetana nebesa, kje so tiste koristi, o katerih so ti mali klubi toliko slišali na skupščini — in pa, kdaj je prav za prav šla mimo njih tista nevarnost s strani velikih, zlasti »ligaških« klubov, ki so jim jo bili tako silno črno naslikali na steno, pa so jih le pred njo obvarovali. Menda se vendar ne bo savezna uprava in z njo vred vsi tisti, ki so na zadnji skupščini trobili v njen rog, udarila po prsih, pa skušala kogarkoli prepričati, kolike silne koristi so imeli mali klubi od klavnega prvenstva moštev v Dubrovniku, kjer so res zasedli nekaj vidnejših mest, ker ni bilo tam tekmovalcev najmočnejših treh klubov, ki bi bili vsa tista mesta pobrali — malim klubom pa bi bilo ostalo le razočaranje ob neuspehu in pa žalost za denarjem, ki so

ga izdali za udeležbo teh svojih tekmovalcev na državnem prvenstvu. Je res v tem vsa zasluga saveza za dobrobit »malih klubov«, da ji je uspelo prirediti takole okrnjeno prvenstvo. Ali pa je morda zasluga saveza za male klube bil uspeh dvojugoslovenskega prvenstva v Dubrovniku, dvojugoslovenskega prvenstva v Zagrebu, ki so ga odločili v korist Jugoslavije samo in edino tekmovalci opozicijskih ligaških klubov, ki so kljub številnim nekorektnostim, šikanam in zaljivim naloževanjem savezne uprave polnoštevilo prihiteli zastopat barve svoje domovine v borbi s kvalitativno odlično in pred tekmovalcem visoko favorizirano češko plavalno ekipo? Prav tako ne moremo razumeti, kako korist so imeli neki mali klubi od številnih kazni, s katerimi je savezna uprava tako radodarno obsipala ligaško opozicijo — pri tej priliki pa seveda ne morem zanikati koristi, ki sta jo imela sicer ne ravno majhna kluba, pač pa zvesta savezna pristaša zagrebski ZPK in dubrovniški Jug pri odmerjanju kazni njihovim tekmovalcem oziroma njim samim (sličaj »juniorja« Mirkoviča in slučaj Bartulovičeve) — ali pa kako korist so imeli »mali klubi« in jugoslovenski plavalni sport od klasične prepovedi saveza za Cehom, da po tekmi v Dubrovniku niso smeli v Jugoslavijo nastopiti nikjer več, ko so se bila vendar že vodila pogajanja za nastope v Splitu, Sušaku in Ljubljani in so ta pogajanja bila že takorekoč zaključena.

Vprašamo se samo, koliko bo še ostalo tistih »malih klubov«, ki bodo še vedno zaupno gledali v dosedanja upravo JPS in verjeli še kdaj, da bodo njihove lepe in blagoliasne besede kdaj »meso postale«. Mnogim so se pa že odprle oči in pridržili so se tistim, ki se zavedajo, da je treba vsaj v zadnjem trenutku napraviti temu konec. Ob dvanajsti uri seveda savezna uprava spet poskuša s svojo stoto metodo, svari predvsem »male klubove« pred ligaško nevarnostjo, svari jih pred močnimi velikimi klubi, slika jim, kako jim bodo veliki klubi uplenili vse boljše tolmovalce, kar jih bodo mali klubi vzgajili, kako bodo, če se bo sedez saveza preselil iz Zagreba, poslej prepusteni samim sebi, ali pa na milost in nemilost izročeni nevarnosti velikih klubov. — Težko pa se bo menda še našel kdo, ki bi še ne vedel, da je bila še dosedanja uprava ona, ki se je uprila predlogu ljubljanske Ilirije za znižanje članarine, predlogu, ki bi marsikakemu malemu klubu olajšal njegovo življenjsko pot, mnogim novim pa dal težko pričakovano možnost včlanjenja v savez, ali pa, da savez ni napravil niti najskromnejših korakov, da toliko in toliko predelov naše domovine vsaj zainteresira za plavalni sport, če že nima sredstev in moči, izvesti udeinkovito propagando vsaj tam, kjer so že dani vsi pogoji za rojstvo in življenje živahnega plavalnega udejstvovanja! Celotako silno brezmočen je ta naš sedanji plavalni savez, da v velikem Zagrebu, drugi prestolnici naše kraljevine, ni mogel mimo nekaj senzacionalnih člankov in objub v dnevnem časopisu nicesar napraviti za izbrisanje kulture in sramote Zagreba, ki kljub svojemu četrtmilijonskemu številu prebivalstva, kljub tolikim institucijam in vsakovrstnim modernim pridobitvam, kljub temu, da se smatra za sporno središče Jugoslavije, še ni uspel zgraditi si vsaj najskromnejši plavalni bazin, ko n. pr. v Sloveniji razpolaga z moderno tako napravo že skoro vsaka večja slovenska vas!

Zato ni čudno, da sta se pred letošnjo glavno skupščino jugoslovenskega plavalnega saveza pojavili kar dve vzporedni akciji za pruno sedeža iz Zagreba. Poplah je zavladal po Zagrebu, tako silen poplah, da se je Zagreb v strahu za plavalni stolček zatekel k obupnemu ključu »Jutarnjem listu«, kjer je vprašanje sedeža saveza proglasilo ne le za zagrebsko prestižno zadevo, temveč celo za velikohrvatsko vprašanje. — Tako je v dneh tistih pred skupščino, ko na 27. in 28. t. m. v Zagrebu, že jasno veakomur, da so ure plavalnemu savezu v Zagrebu štete, da se bo vrhovna plavalna instanca selila iz Zagreba. Ostaja le še vprašanje, kam?

v Split?

Imajo Splitčani močan razlog, ki govori za to, da so oni poklicani, dobiti plavalni savez v svoje mesto: razen n-šega najstarejšega plavalnega kluba SSU iz Sombora in pa sušaške Victorije, ki pa zaenkrat še oba nista reflektirala na savez, je splitski Jadran kot naslednik nek-

danih splitskih klubov »Balmie« in »Frule« najstarejši, obenem pa po svojem uspešnem delovanju najvidnejši plavalni klub v naši državi, klub, ki ima za seboj veliko in močno tradicijo v našem plavalnem sportu, klub, ki je vzgojil in dal našemu plavalnemu sportu že dolgo vrsto ne le rekorderjev in zmagovalcev — tudi sposobnih, marljivih in vestnih spornih delavcev! Na ta argument grade Splitčani vse svoje delo, prizadevanje in — nade na prenos saveza iz Zagreba v Split, Pozabljajo pa — ali pa, če ne pozabljajo, pa premalo jemljejo v račun — svoje tradicionalno, veliko, nepremagljivo in enostavno neizbrisljivo sovrastvo z Dubrovnikom in njega plavalnim predstavnikom Jugom, dolgo vrsto let nepremagljivim jugoslovenskim državnim prvakom v water-polu. Preradi pozabljajo Splitčani, da Dubrovčani niso vojni za nobeno ceno, priti gostovat v Split, preradi pozabljajo, da so med Splitom in Dubrovnikom, žal prekinjeni vsi plavalni sporni odnosi, žal pozabljajo, da morajo v primeru, da bi sedez plavalnega saveza bil v Splitu, računati z večjo opozicijo dubrovniških plavalcev, kar bi pa baš prihodnje leto, ko bo v Wembley tekmovalje za plavalno prvenstvo Evrope, moglo biti preveč katastrofno: za naš plavalni sport, ki bo brezdvomno v water-polu na tem evropskem prvenstvu eden najresnejših tekmecev vsem udeležencem — toda le, če bodo iskreno, z voljo in pravo požrtvovalnostjo sodelovali dubrovniški igralci. Res je, da hočejo Splitčani s stvarnim in objektivnim delom v savezu od vsega početka zatreči vsako možnost dubrovniške in sploh katerekoli opozicije, vprašanje pa je, koliko bodo s to svojo dobro voljo uspeli in pa kako dolgo bo ta njih dobra volja trajala.

In še ena skrb se ne moremo otrebiti od misli, da bi se plavalni savez preselil v Split: razmeroma majhno mesto je to in vsi sporni delavci so prevec obremenjeni v tamkašnjem Jadranu ali pa ostalih dovolj številnih spornih organizacijah. Bodo res mogli posvetiti dovolj svojega časa, dovolj volje in brezdvomno tudi žrtve se delu v JPS, ko so tako že dovolj zaposleni pa celo prezaposleni? In — ali bodo vedno in povsod tudi odvojitvi delo v svojih klubih — predvsem seveda v Jadranu — od dela v savezu? O dobri volji pa ne dvomi nihče — pa so le prečisti, slučaj, ko življenje gre preko vse dobre volje, preko sklepov in načrtov in tako nam takih in sličnih pomislekov nihče ne more šteti v lo!

v Ljubljano!

Ideja, prenesti sediž JPS v Ljubljano, ni nova. Ze leni so jo izvenljubljanski, predvsem zagrebski listi razrobotali v spornih svet se prej, preden se je kdo v sami Ljubljani resneje bavil z njo — najbolj jasen dokaz, da so se tisti, ki jim je bilo za to, da savez ostane v Zagrebu, te možnosti bali že lani, da so že lani vedeli, da ne more zagrebski savez več dolgo računati na zvestobo tudi svojih najzvestejših, da so se savezu v Zagrebu že lani obutno majala lista pod nogami: Vendar Ljubljana te ideje ni forsirala, čakala je, da bo potek dogodkov sam privedel vprašanje prenosa saveza tako daleč, da bo izdružen vsak pomislek čakala je, da se bo vsa zakrpana in podprta podrtja sama zrušila — brez kričaje, reklame, brez vsiljive agitacije. Naj spoznajo plavalni klubi sami, kje je pravo mesto za vrhovno organizacijo jugoslovenskega plavalnega sporta v naši državi!

In to je brezdvomno Ljubljana. Saj je res, da je poteklo komaj deset let, ali pa niti ne toliko, odkar Ljubljana zavzema vidnejše mesto v našem plavalnem sportu — dasi sk' kad' Ilirije najstarejše zastopajo Ljubljano ob vsaki priliki že od prvih povojnih početkov plavanja pa do danes nepretrgoma — toda tudi res je, da je Ljubljana v teh desetih letih ustvarila v plavalnem sportu toliko, da je to delo teh desetih let najboljša legitimacija sposobnosti njenih spornih delavcev za vodstvo vsega plavalnega sporta v državi.

Slovenija gradi nevdzdržna plavališča; leto za letom se otvarjajo spornih bazeni, ki so pač najboljše garancije, da se bo v najkrajšem času plavalni sport razširil med narod. Pobudo za to mrzlično gradnjo bazenov je dal baš ljubljanski Ilirija 1. 1929 z zgraditvijo svojega spornega kopališča, čigar projektant in graditelj, generalni ing. Bloudek je postal duševni oče še marsikaterega vsem zahtevam in predpisom ustrežajočega spornega plavališča v dravski banovini. V Ljubljani je v najkrajšem času iz nič vzešla močna plavalna ekipa SK Ilirije, ki je kvalitativno sigurno brez konkurence v državi, ker je najbolj jasno pokazala baš v pretekli sezoni s svojo zmago v težkem in napornem tekmovalju za »Jadranski pokal«, zlasti pa še s svojo neverjetni uspehi ilirijankih plavčev na meddržavnih reprezentativni tekmi s češkoslovaško, ki je bila v Dubrovniku in kjer so trije člani ljubljanske Ilirije od oemih prvih mest v plavanju in skokih, ki jih je Jugoslavija osvojila, sami izvozevali štiri, k nadaljnima dvema pa bistveno pripomogli!

Ljubljana ima najmodernejši spornih bazen, Ljubljana je sedez najmočnejšega jugoslovenskega plavalnega kluba, Ljubljana je edino plavalno središče v naši državi, ki goji npplemenitejšo panogo plavalnega sporta, skoke v vodo, Ljubljana ima sporne delavce, ki so povsod, v vseh primerih in na vseh poljih dokazali svoje odlične sportne in organizatorne sposobnosti in — kar je tudi važno — dovolj jih je, da jih ne bo morala jemati iz vrst ostalih spornih organizacij in jim tako naloziti še po eno skrb in delo več, kakor bi morali biti v Splitu.

Ko se bo naša plavalna reprezentanca morala pripravljati na uspešen nastop v Wembley, ji če bo savez v Ljubljani, ne bo treba beratiči za gostoljubje pri klubih — v lastni reži bi lahko savez v kopališču Ilirije organiziral trening reprezentance in tako brezdvomno prihranil lepe kračarje, ki jih bo mogel uporabiti še boljše pripravo tekmovalcev ali pa njih število za enega, morda celo dva povečati!

Vse to, pa še marsikaj za kar tu ni ne mesta in ne prilike, bodo morali temeljito premisliti vsi, ki bodo 27. in 28. t. m. na občnem zboru jugoslovenskega plavalnega saveza v Zagrebu odločali o njegovi usodi!

Pred tridesetimi leti so v Franciji prodali tedaj največjo zasebno zbirko znamk. Dražba je vrgla 748.000 frankov in to se je zdelo ljudem kar neverjetna vsota. Dares bi dala ista zbirka najmanj petdesetkrat toliko.

Descartesove znamke so se zmerom predmet kritike. Najprej so jim popravili nepravilni napis, potem pa so se ugotovili, da je na njih večja slikarska napaka. Descartesov obvez je zasenčen na tri četrtine od leve, pero pa meče na knjigo senco proti desni strani. Tako je svet filatelija za eno kurioznoš bozatejša. Zanimivo je, da doimno takšnih posebnosti največ na znamkah Francije in njenih kolonij.

Francoski katalog vseh lokalnih znamk, ki so izšle za časa državljanske vojne v Španiji, obsega doslej nad 1500 raznih priložnostnih izdaj. Koliko je med temi znamkami takšnih ki bodo v katalogih ostale, je pa seveda veliko vprašanje. Mnogo jih najbrž ne bo.

Ponarejene znamke

Večina čitateljev naše rubrike se najbrž še spominja, da smo letos pisali o glasovanju za najneokusnejšo znamko ki so ga priredili francoski zbiralci. Največ glasov so dobile francoske znamke in za pariško svetovno razstavo s sliko Merkurja in razstavnih paviljonov v ozadju.

Te znamke je francoska poštna uprava kmalu nato vzele iz prometa, tola ne morda zaradi protesta filatelistov, pač pa zaradi tega, ker so se pojavili falsifikati vseh treh vrednot v velikem številu, in je imela pošta od tega očitno škodo.

POSREČENA OPERACIJA

»Pepe, kako se je posrečila tvoja operacija?«
»Zvrstno! V bolnišnico sem šel z eno palico, iz nje pa z dvema!«